सद्व

दक्तिसबक्रीत नासाविश्रीयमम्। इति च गामडे । ६६ स्थायः।

चुतः, पं, (चु+कः। चाभिधानात् पंस्वम्।) चुतम्। इति मन्दरलावनी।

त्तुतकः, एं, (त्तुताय साधुरिति कन् सार्थे वा।) राजिका। इति राजनिर्धेग्टः।

ज्ञुता, स्त्री, (ज्ञुत + टाप्।) ज्ञुतम्। इति भ्रव्द-स्त्रावनी॥

चुताभिजननः, यं, (चुतं धिभजनयति। धिभ + जन् + विष्+ च्युः।) कृष्णसर्धेयः। इत्यमर-टीकायां खामी॥

ज्ञुलारी, स्त्री, (चुनं करोतीति। श+टः+डीष्

च।) कञ्चानिका। यथा, श्रव्यचित्रकायाम्।

"मुजद्रधातिनी स्रश्चिः सर्पाची चुत्करी स्पृष्टा"॥

चुद, जध की दर् चुदि। इति कविकल्पद्रम्॥।

(क्थां-उमं-सर्कं-धनिट्।) जध, चुगति चुन्ते।

न्त्री, चोत्ता। इर, च चुंदत् च चौत्सीत्। चुदि चूर्मीकरमे। इति दुर्मादासः ॥ (यथा, भट्टिः। १८। ३३।

"भित्रप्रस्य प्रचुत्तीद गदयाकं विभाषणः। सुग्रीवः प्रघसं नेभे बहुत्वामन्ततई च"॥)

सुद्, [ध] स्त्री, (सुध्+सम्पदादित्वात् भावे किए।)
सुधा। इत्यमरः। २।८।५॥ (विद्याप्रसाये।१।५।६८।
"रजोमाचात्मिकामेव ततोऽन्यां जयहे तनुम्।
ततः सुद् ब्रह्मायो जाता जज्ञे कीपस्तया ततः"।)
सुदः, पं, (सुद्+-'इसुपधन्नाप्रीकिरः कः"। १।
१।१३५। इति कः।) तयुकादिचूर्यम्। सुद्

इति मामा।
चुद्रः, पं, (चुदि + "स्मायितस्विवश्चिम् किचिपिचुदीति"। उयां। २। १३। इति रक्।) तयुनावयवः। इति संचिप्तसारीयादिस्तिः।
डजः। इति ग्रन्दरत्नावनी। (मच्चिनाविभेषः।
यदुक्तम्।

"मह्तिकाः कपिकाः सूद्धाः चुदाखास्तत्कतं मधु।
मुनिभः चौद्रमित्र्वातं तदकीत् कपिनं भवेत्"॥)
चद्रः, दि, (चुद्+ "स्कायितचीति", उद्यां।२।
१३। इति रक्।) छपदाः। खधमः। (यचा,
कुमारे।१।१२।

"दादेऽपि नूनं प्ररणं प्रपन्ने समत्वसुचैः शिरसां सतीव"।

तुक्छः । यथा, गीतायाम् । २ । ३ ।
"चुदं इदयदौर्व व्यं त्यक्षोतिस्य परन्तम !" ॥)
करः । चन्यः । इत्यमरमेदिनीकरौ ॥ (यथा, महाभारते । ३ । चारण्ययाचापर्व्या ॥ १० । २८ ।
"तं भीमः समरस्राधी वतेन वित्तनाम्बरः ।
जधान प्रमारिया व्याष्ठः चुदम्मगं यथा" ॥)
दरिहः । इति हैमचन्द्रः॥

स्तदकरहकारी, स्त्री, (स्तृदः क्रुंखकारी।) स्वित्रः दमनी। इति राजनिर्धेरहः॥

चुद्रकारकी, स्त्री, (चुदं करहकं यस्याः। गौरा-दित्वात् छीय्।) सहती। इति मावप्रकाशः। चुद्रभगृशकीति च पाठः॥ श्रद्रकु

त्तुदक्षमः, पं, (त्तुदस्यासी कम्बुस्थित।) त्तुद्रश्रद्धः। तत्त्वर्यायः। श्रद्धनखः २ त्रुष्ककः ३। इति हेमचन्द्रः॥

व्युद्धकारविद्धी, स्ती, (च्रुद्धा कारविद्धी।) कारविद्धविश्वीयः। इतेट करकां इति भाषा। तत्पर्ध्यायः।
कुड्डिश्वी २ श्रीफिकिका ३ प्रतिप्रचणका ८
सुष्वी ५ कारवी ६ बङ्फका ७ च्रुद्धकारकिका प्रकल्पका १। कन्द्रफका ७ च्रुद्धकारकिका प्रकल्पका १। कन्द्रफका थाने कन्द्रकता
इति च पाठः। खस्या ग्रुग्धाः। कटुत्वम्। उत्थातम्। तिक्कलम्। यचिकारित्वम्। दीपनदत्वम्।
रक्कानिकदोषकारित्वम्। पथ्यत्वश्व। तत्पकस्थाप्येते ग्रुग्धाः॥ तत्कन्द्रगुग्धाः। खर्प्योनाश्वितम्। मकरोधविद्योधनत्वम्। योनिनिर्मतदोषगर्भखावविद्यापहत्वस्। इति राजनिर्वेग्यः॥

सुद्रकारिकका, स्त्री, (सुद्रा कारिकका।) सुद्र-कारविस्त्री। इति राजनिर्धेग्छः॥

चुड्रकुलियः, यं, (चुड्रः कुलियः वच्चमधिवियेषः। निव्यक्तमधारयः।) वैक्रान्तमधिः। इति राज-निधरुः॥

चुद्रकुछं, स्ती, (चुद्रं खन्यं कुछम्।) खन्यकुछरोगः।
तत्तु एकाद्यविधम्। यथा। चुद्रकुछान्याइ।
"एककुछं १ स्तृतं पून्नं गज्यम्मे २ ततः परम्।
तत्यस्मेदलं १ प्रोत्तं तत्यापि विचिर्धका ४॥
विपादिकामिधा ५ स्थैव पामाकच्यू-६ स्ततः परा।
ततो दद्रुख ७ विस्तोटः ८ किटिभद्य ८ ततः परम्।
तत्यानसकं १० प्रोत्तं प्रतास्य ११ ततः परम्।
चुद्रकुछानि चैतानि किष्यतानि भिषयवरैः"॥
नतु दद्रोः कथं चुद्रकुछेषु गयाना सुम्रुतेन महाकुछेबूक्तलात्। उच्यते। खिसता च गाएम्ला
दद्रः सुम्रुते महाकुछेबूक्ता खिततरा नवगाएम्ला दद्रः चुद्रकुछम् व। रवं विधाया दहोखरकेया चाद्रकुछेषु दिर्णातलात्॥ ॥
कुछानां विदोषनतेनेकत्वे विदोषस्थोन्वयातया

सप्तधात्वमाइ। "सर्व्येव्यपि चिरोवेषु व्यपदेशाधिकत्वतः। कुछानि सप्तधा रोवेः एथगृहन्दं समागतैः"॥

सर्वेष्विप कुछेषु चिरोषजेषु सत्यु व्यपदेशा धिकत्वतः व्यपदेशः कापाकादिसंचाक्तेषामद्या-दशत्वरूपं यदधिकतं ततः कुछानि सप्तधा । कै-देशिः कथम्भूतेः एथग्दन्द समागतेः । समागतेः सक्तीमिक्तिरिति यावत् । अस्यायमथः ।

किमिप कुछं वातोल्वयं किमिप पित्तोल्वयं किमिप कपोल्वयं किमिप वातिपत्तोल्वयं किमिप वातिपत्तोल्वयं किमिप वातिपत्तोल्वयं किमिप वातिप्रश्नेष्ट्रेण्यं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिरोधोल्वयं किमिप जिर्मे किमिप किम

चित्रसूच्याः चित्रस्दुः। चचना खरः रूचाः कर्कशो ना स्पर्भः। स्नेदासेदी धर्मादि सप्तरक्ता- क्षुद्रकु

भावेऽपि खेरः। अथवा घर्म्भादिप्रसङ्गेऽपि खेरा-भावः। त्वचि खापः स्पर्भाज्ञता। श्रीव्रात्मितः श्रीव्रा उत्पत्तिवृंग्यानामित्वन्वयः॥ *॥ सम्माप्ति-पूर्व्वकं सामान्यं वद्यग्यमान्छ। "शिराः प्रपद्य तिर्य्यक् च त्वग्नसीकास्मामिषम्। दूषयन्ति स्वधीक्तत्य निस्वरन्तो विश्वतः॥

त्वचः कुर्व्यन्ति वैवर्णे दोषाः कुष्ठमुषन्ति तत्"।

तिर्ध्व तिर्धमाताः शिराः प्रपद्येवन्वयः ।*
येनोच्यान दोषे या यत् कुछं समुत्यद्यते तदाइ ।
"वातेन कुछं कापानं पित्तेनौडुम्बरं ककात् ।
मग्डलाखं विचर्षी च ऋद्याखं वातिपत्ततः ॥
चम्मैककुछिकिटिमसिभ्रालसिवपारिकाः ॥
वातस्रभोद्भवाः पित्तककात् द्रम्भतावषी ॥
पुग्रदीकं सिवस्ताटं पामा चम्मदलन्तथा ।
सर्व्वे देवोच्चयेदेषिराज्ञः काक्यकं बुधाः"॥
विचर्षी च कपादित्यन्वयः ॥
"पुग्रदिकं सिवस्तोटं पामा चम्मदलन्तथा"॥
पित्तकपादित्यन्वयः ॥ * ॥ ध्यः जुमकुछानां
मध्ये एककुछस्य कद्यामाहः।
"ध्यवेदनं महावान्तु यन्त्रत्यभ्रकषोपमम् ।
तदेव कुछंचम्मांस्यं बज्जनं हित्तचर्मवत्"॥

महावासु महास्थानम् । मत्य्यम् ससीयमं सम म्क्राम्ब्देन नच्याया त्वमुखते । तेन चका-कारमञ्जसम्बद्धां भवति । रक्कुरुमितिच्तु द-कुरुषु सुख्यत्वात् । *॥गजचम्महि ।

नुरुषु पुरस्तात्। नागण वनाहा "चमाखं बड्डनं इस्तिचमीवत् रूद्धं हायां च"। गंजचमीखं बड्डनं स्थूनं इस्तिचमीवत् रूद्धं हायास् ॥२॥ चमीदनमास्।

"रक्तं मम्र्नं नाष्ट्रमत् सस्तोटं दनयत्वि । तचमीदनमाखातं संसामासहमुच्चते" ॥ दनयत्विप विदारयत्वि चर्मेति मोषः ॥ * ॥

विचर्चिकामाइ।

"सकाष्ट्रः पिड्का प्रयावा वज्ज्ञ खावा विचर्चिका" पिड्का चुर्रपिड्का ॥ * ॥ नतु चुर्रकुछानां कथ-मेकादशल्यम् । विपारिकया दादशल्यमभवात् उचते । विचर्चिकव पादशोभविति विदारग्र-योगात् विपारिका तेन न सङ्घातिरेकः। अतरव मीजः ।

"दाल्यते तक्षरा रूचा पाख्योर्जेया विचित्रं ॥ पादे विपादिका ज्ञेया स्थानभेदाहि चर्चिका"॥ दाल्यते विदार्थ्यते। केचिहिचर्चिकातो विपादिकां भिन्नमाजः।

"वैपादिकं पाणिपादस्कृटनं तीत्रवेदनम्" । पाणिपादस्कृटनं पाण्योः पादयोख स्कटनं विदा-रणं येन तत् ॥ ॥ पामामाइ ।

"सूचा बझाः खाववत्यः घदाष्टाः पामेत्युक्ता पिड्काः काखुमत्यः"। पिड्काः पीड्यन्ति इति पिड्का इति क्विपका-दिलाझिपात्यते ॥ ५॥

कच्चूमाइ। "तैव क्लोटेस्तीवदाहैबपेता श्रेया पाख्योः कच्चवया क्लिश्रोख?"॥